

Slovenská komisia Dejepisnej olympiády

Okresné kolo Dejepisnej olympiády pre ZŠ a 8-ročné gymnáziá

18. ročník, školský rok 2025/26

Testové úlohy pre kategóriu D (8. ročník ZŠ a 3. ročník OG)

Megjegyzés: A monotematikus rész kérdéseit * jelöltük meg.

1.* Egészítsd ki a hiányzó szavakat/adatokat és írd a válaszlapon található megfelelő betűjelhez.

- az első magyarországi Habsburg - ellenes felkelés vezetőjének a vezetékneve
  - az első magyarországi Habsburg - ellenes felkelés kezdetének éve
  - melyik családból származott a magyarországi utolsó rendi felkelés vezetője, segítségül szolgál a mellékelt kép, melyen II.....Ferenc látható aki ebből a családból származott.
  - Melyik jelenlegi országban és melyik évben írták alá a szatmári békét
  - hol (melyik községben) található a legészakibb török erődítmény a mai Szlovákia területén
  - a fa neve az ehető terméssel, amely a kékkői vár melletti gyümölcsöskertben található és összefügg az oszmán hadsereg jelenlétével
- g) egy ma széles körben használt, többnyire forró ital neve, amelynek fogyasztása a mai Szlovákia egyes területeinek az Oszmán Birodalom általi megszállásához is kapcsolódik
- h) mi a neve egy ma is nagyon jelentős városnak, amelynek meghódításával az Oszmán Birodalom be akart hatolni Nyugat-Európába és ezért támogatta a lázadókat, akik meggyengítették a központi Habsburg – kormányt.
- i) Hogy nevezzük azt a komoly járványt, amely a háborúk következményeként is terjedt és 1632-ben elterjedt Pozsonyban és Nagyszombatban is

2.* Az Oszmán Birodalom közép-európai terjeszkedésével összefüggésben Pozsony rendkívül fontos pozícióra tett szert, amely még Magyarország törökök általi közvetlen fenyegetettségének megszűnése után is sokáig fennmaradt. A válaszlapon egészítsd ki a hiányzó adatokat.

a magyar királyi korona másolata

Pozsony ....**A**....város lett és egyúttal Magyarország koronázási városa lett. A koronázási ékszereket a pozsonyi ...**B**...tornyában helyezték el. A koronázás a szent Márton ...**C**....történt és elsőként ....**D**...koronázták magyar királlyá.

Pozsonyban ülésezett a magyar országgyűlés ...**E**...évben.

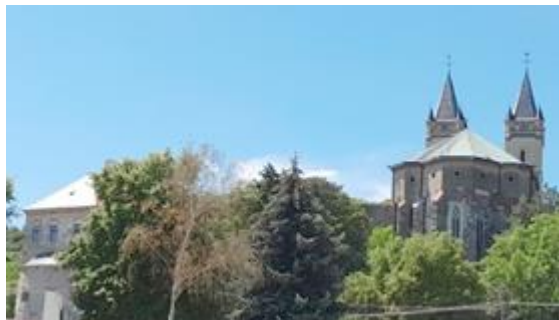
3.* Állapítsd meg, hogy az oszmán veszedelemmel kapcsolatos események közül melyik történt előbb. Írd a válaszlapra a helyes betű- és számkombinációt.

- Esztergom az Oszmán Birodalom fennhatósága alá kerülése (1) vagy a palásti csata (2)
- a törökök elfoglalták Budát (1) vagy az ipolysági kolostor elfoglalása (2)
- a törökök felégették Bakabányát (1) vagy a császári hadsereg visszевette Lévát (2)

4.* Az oszmán veszély miatt néhány régebbi épületet újjáépítettek és megerősítettek. Válaszolj helyesen az alábbi kérdésekre:

A) Melyik jelenlegi dél-európai országból származtak az építészek, akik segítségével számos épületet újjáépítettek?

B) A válaszlapon egészítsd ki a mai Szlovákia területén található helyszínek nevét a kezdő- és utolsó betűk segítségével, ahol a régebbi épületeket törökellenes várakká és erődítményekké építették át. Segítségül szolgál az alábbi két kép.

5.* Kapcsold a személyiségeket az erődítményekhez.

A válaszlapra írd a helyes betű- és számkombinációt.

a) Fugger család	1) a bozói megerősített kolostor (a mellékelt képen látható)
b) Balassa Zsigmond	2) Vöröskő vára
c) Pietro Ferrabosco	3) érsekújvári erőd
d) Lotharingiai Károly	4) Nagyszombat és Pozsony erődítményeinek átépítése

6.* A 17. századi bécsi ostromhoz és csatához kapcsolódó alábbi információk alapján állapítsd meg, hogy kik szerepeltek az eseményekben és válaszolj a következő kérdésekre. Írd le a csata évszámát.

- Írd le a város védelmi parancsnokának vezetéknevét (segítségül szolgál a kezdőbetű és az utolsó betű).
- Írd le az uralkodó nevét (ha kell akkor írd le a sorszámát is), aki elkerülte a csatát és elmenekült a városból.
- Alábecsülte-e az uralkodó az oszmán veszélyt?
- Írd le az oszmán szultán nevét, aki abban az időben uralkodott (ha kell akkor írd le a sorszámát is).
- Az említett szultán részt vett a bécsi csatában?
- Írd le a csata évszámát.
- Írd le az oszmán hadsereg parancsnokának a nevét.

7.* Az alábbi négy lehetőség közül válaszd ki az egy helyes választ és írd a válaszlapra.

- a) Bécs ostromának kezdetén az Oszmán Birodalom oldalán és a védők oldalán harcolók száma **megközelítőleg megegyezett/ több védő volt/ több oszmán harcos volt/nem ismerjük a csatában eleinte részt vevők hozzávetőleges létszámát sem.**
- b) A török fenyegetettség időszakában léteztek katonai (kerületi) területi egységek, amelyeket **generalátusoknak/ majorátusoknak / kapitanságoknak / hadnagyságoknak** neveztek.
- c) Az Oszmán Birodalom és a magyar hadsereg **Szucsány / Szecsény / Szelezsény / Szepessümege** mellett harcolt.

8.* Állapítsd meg, hogy az érsekújvári Új Erőddel kapcsolatos állítások igazak-e vagy hamisak. A válaszlapon karikázd be az igen vagy a nem választ.

- a) az Ipoly folyó jobb oldalán építették
- b) a reneszánsz erődítménye a kor legmodernebb építményei közé tartozott

A képen az érsekújvári kálvária egy részét látni.

- c) az egész erőd a mai napig fennmaradt
- d) az erődöt a budai pasa parancsára lerombolták, csak a Forgách-bástya maradványai maradtak meg, amelynek alapjaira később kálváriát építettek.

9.* Az alábbi négy lehetőség közül válaszd ki az egy helyes választ és írd a válaszlapra.

- a) a vijálet kifejezés jelentette a: **kártyajátékot/ pénzegységet / területi közigazgatási egységet/katonai harci egységet**
- b) pentagonális bástya (a képen) alaprajza **háromszög /négyyszög/ötszög/ hatszög** alakú
- c) az alábbi városok közül a törökök soha nem uralták **Lévát/ Nyitrát / Selmecebányát/ Érsekújvárt**
- d) bastión/bástya/ az **istentisztelet központja / az erődítmény kiálló része / piac / üvegház** volt

10.* Egészítsd ki az alábbi szövegben a hiányzó megnevezéseket. Írd a válaszlapra a helyes válaszokat a megfelelő betűjelekhez.

A török veszély idején a bányavárosok védelmének érdekében megerősítették a mostani ...**A**... városban található királyi nyári palotát, amely az **x** képen látható. Erődítési munkálatok folytak a Vág völgy várában is ...**B**..., az **y** képen látható, amely a 14. század elején egy jelentős magyar nádor és a magyar uralkodó ellenfelének székhelye volt. Jelentős erődítési munkálatok folytak a ...**C**... városban található erődítményben is, a Vág és a Duna folyók találkozásánál, amikor Szlovákiában először építettek földtöltéseket, amelyeket fa szerkezettel erősítettek meg, az elülső oldalon pedig téglával és kővel támasztottak meg.

Kép x

Kép y

11. Az alábbi információk szerint állapítsd meg, hogy melyik személyiségekről van szó. Írd a válaszlapra a teljes nevüket.

- a) a magyar tudós társaság megalapításának kezdeményezője; főként a földrajz, a természetrajz és a történelem iránt érdeklődött, munkatársaival együtt összeállította az egyes magyar megyék földrajzát *Noticie* címmel, úgy emlegették, mint „Magyarország nagy ékessége”.
(a mellékelt képen látható)

- b) a bécsi királyi könyvtár igazgatója; *A törvényhozó hatalom eredetéről és állandó használatáról* szóló mű szerzője; bírálta a nemesség és az egyház kiváltságait; közreműködött a *Ratio educationis* című dokumentum kidolgozásában; társai a „szlovák Szókratész” névvel illették

12. Írd be a szövegbe a hiányzó információkat Mária Terézia életéről és uralkodásáról. Írd le a helyes válaszokat az egyes betűjelekhez a válaszlapon.

... **A** ... évet uralkodott. VI. ...**B**...császár legidősebb lánya volt. (a képen).
A trónra az 1713-as ...**C**...*sankció* című dokumentum alapján került.
Férje és 16 gyermeke édesapja...**D**... Ferenc István volt.
Mária Terézia fia és a trónörökös II. ...**E**... már Mária Terézia életében társuralkodó és császár lett. Mária Terézia uralkodása idején 1741 – 1745 években háborút folytatott Poroszországgal az ... **F** ... örökségért.
Igyekezett modernizálni az országát, például az ...**G**...megreformálásával a *Ratio educationis* dokumentum elfogadásával 1777-ben.
Az általa preferált kormányzási stílust ... **H** ... abszolutizmusnak nevezik.

13. Állapítsd meg, hogy melyik esemény történt korábban. Írd a válaszlapra a helyes betű – és számkombinációt.

- a) a francia rendek összehívása (1) – az alkotmányhozó Nemzetgyűlés megalakulása (2)
- b) a Közjóléti Bizottság létrehozása (1) – Franciaország köztársasággá vált (2)
- c) az 5 tagú franciaországi Direktórium megalakulása (1) – Napóleon császár lett (2)

14. Sorold az I. Bonaparte Napóleon császár uralkodása alatt történt eseményeket az évekhez, amikor megtörténtek. Írd a válaszlapra a helyes betű- és számkombinációt.

- a) I. Napóleont Franciaország császárává koronázták. 1) 1815
- b) a három császár csatája Austerlitzben 2) 1809
- c) Napóleon hadai Pozsonyt ostromolták 3) 1812
- d) sikertelen oroszországi hadjárat 4) 1804
- e) a népek csatája Lipcsénél 5) 1805
- f) Waterloo melletti ütközet 6) 1813

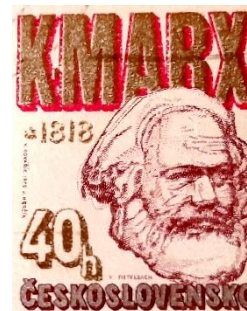
Napóleon katonájának a szobra Pozsonyban

15. Az alábbi négy lehetőség közül válaszd ki az egy helyes megoldást és írd a válaszlapra.

- a) A felkelést, amelyet I. Miklós orosz cár kegyetlenül leverett, a *mensevikek / kvardisták / dekabristák / bolsevikek*, felkelésének nevezik
- b) 1861-ben II. Sándor orosz cár eltörölte az alattvalók földhöz kötöttségét, amely a *szövetkezet / jobbágyság / önkényuralom / önkéntesség* fogalmát jelenti.
- c) Az 1859-es solferinói csata ihlette Jean Henri Dunant-t egy nemzetközi szervezet megalapítására, melynek neve *Vöröskereszt / Egyesült Nemzetek Szervezete / Egészségügyi Világszervezet / Kékskereszt*.
- d) 1773-ban az amerikai gyarmatokon, Boston kikötőjében megrendezték a *bostoni vízivás / kávéivás / bostoni teadélután / halolajivás* nevezetű eseményt.

16. Mi volt bennük a közös? Állapítsd meg, hogy a párba állított ismert személyiségek melyik szakmához, művészeti- vagy tudományos ágazathoz tartoznak. A megoldást válaszd ki a felsorolt lehetőségek közül és a írd a válaszlapra a helyes betű- és számkombinációt.

- a) Michail I. Kutuzov és Joseph Radetzky 1) nemzeti mozgalom vezetői
- b) Giuseppe Mazzini és Camillo Cavour 2) kémia
- c) Karl Marx (a képen) és Friedrich Engels 3) katonai parancsnokok
- d) Georg Mendel és Charles Darwin 4) fizika
- e) Michael Faraday és Nicola Tesla 5) filozófia
- f) Dmitrij I. Mendelejev és Alfred Nobel 6) képzőművészet
- g) Claude Monet és Vincent van Gogh 7) orvostudomány
- h) Robert Koch és Louis Pasteur 8) biológia

17. Írd helyesen a válaszlapra vagy egészítsd ki:

- a) Ki volt a szerzője a *René mládenca príhody a skúsenosti*? című regénynek. Írd le a vezetéknevét.
b) Melyik vallási csoport (felekezet) alkotta a szlovák nemzetébresztők első generációját?
c) Egészítsd ki az első szervezet (intézmény) nevét, amely szisztematikusan terjesztette a kodifikált irodalmi szlovák nyelv kezdeti változatát, és amelyet 1792-ben alapítottak Nagyszombatban.
d) Ki volt a szerzője a *Pilný domajší a poľný hospodár a Zelinkár*? című köteteknek. Írd le a vezetéknevét.

e) A szlovák nemzeti újjáéledés mozgalmához tartozik több olyan költő is, akiknek a keresztnéve Ján volt. Írd a válaszlapra a Bernolák-mozgalom legjelentősebb költőjének a vezetéknevét, akinek a neve Ján volt, és aki például a *Svätopluk* című művet írta.

f) Melyik évben került sor Hlbokén a parókián (a képen) a szlovák irodalmi nyelv törvényesítésének kezdeményezésére?

g) Egészítsd ki a hiányzó kifejezést Ľudovít Štúr művében.

h) A pozsonyi Evangélikus Líceumból 1844-ben tömegesen eltávozott diákokhoz Janko Matuška egyik verse kapcsolódik, amely később szlovák himnusz lett, és négy szóból áll a címe. Hogyan hangzik?

i) Mi volt a neve annak a kulturális és oktatási egyesületnek, amelyet a Štúr-féle generáció alapított és amelynek neve a legmagasabb szlovák hegység nevéhez kapcsolódott?

Autori: PaedDr. Marek Bubeník, Mgr. Ľuboš Paller, Mgr. Štefan Podolinský

Fotografie: Mgr. Ľuboš Paller

Redaktorka: Mgr. Nikoleta Kovalčíková

Recenzentka: Mgr. Barbora Kopuncová

Preklad: Ing. Veronika Zsideková

Slovenská komisia Dejepisnej olympiády

Vydavateľ: Národný inštitút vzdelávania a mládeže, Bratislava, 2026